

Forfatter: Helgesen, Poul

Titel: Udrag fra Chronicon Skibyense

Citation: Helgesen, Poul: "Skrifter af Paulus Helie 6. Bind / ved Marius Kristensen og Hans Ræder. - 1937 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab", i Helgesen, Poul: *Skrifter af Paulus Helie 6. Bind / ved Marius Kristensen og Hans Ræder. - 1937 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab*, 1932-1948, s. 133. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-helg06val2-shoot-idm140415584803312/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: *Skrifter af Paulus Helie 6. Bind / ved Marius Kristensen og Hans Ræder. - 1937 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab*

tis, formidabili rugitu uociferans, trepidantibus pre horrore circumstantibus, mortuus est, mense aprili anno etc. .1533. paucis dolentibus.

Anno dominj .1533. in feriis beatissime trinitatis, cum in Dania esset interregnum, mortuo scilicet rege Friderico, celebrata sunt publica comitia in ciuitate Haffnensi, in quibus ab uniuerso regni magistratu erat consultandum de electione noui regis. Que quidem consultacio in hoc dilata est, ut tempore interregni priuatis magis quam publicis commodis seruiretur ac consuleretur. Erat enim rerum summa penes regni consules, sed inter sese adeo studiis et affectibus discordes dissidentesque, ut pene nulla de re inter illos conueniret, nedum de eligendo rege. Porro cum non alia re magis dissiderent, quam Lutherani schismatis perfidia, uariantibus utrinque sentenciis, Intelligentes quidam cordatiores ex proceribus tam sacris quam prophanis, futuram in regno occasione Lutheranismi grauissimam calamitatem, cui uolentes | oportuno remedio occurrere, ceperunt nonnichil tractare de ratione corrigendi ac in ordinem redigendi sacrilegos contionatores populum regni a uera pietate ac simplicitate subuertentes, obedientiam ac prelationem contemnentis, de sartiendis patratris in diuersis locis sacrilegiis, de restituendis prophanatis sacris locis, ac de releuandis potenter oppressis sacerdotibus ac monachis. D. Magnus Gøjje primarius eques, ne huic tractatui cogeretur consentire, clam se subduxit, assumpto secum gnatone suo D. Erico Erici, cuius clanculariis persuasionibus, cum esset pertinacissimus Lutheranice factionis adiutor ac defen-

Comitia
Haffnie
celebrata
post mortem
Friderici.

sor, factus est induratiore ac intractabilior. Acta est autem res miro artificio, sed maxima insinceritate, quoniam Magnus ille Gøije absens erat presentissimus. Adeo preualuit Satanas in hoc Danię regno, ut in rebus fidei ac religionis dissentirent non solum 5 laici quidam ab episcopis et sacerdotibus, sed etiam pseudepiscopi (quales tum multi erant) a ueris episcopis, quibus adeo inuisa erant nostre hoc est Christiane religionis sacra, ut usque ad ipsa mysteria plane contemnerentur. Episcoporum titulos, honores, pompas, salutaciones, priuilegia, immunitates, possessiones, predia, fundos miro studio ambiebant | multoque strepitu uindicabant, ab episcoporum of- 11. ficiis prorsus alieni, qua re factum est iusto dei iudicio (quod nemo commoueretur ad conuersionem sanioris uite), ut aduersus impiissimam Lutheranorum sectam nihil poterat serio definiri, quod unico tantum exemplo compertum est. Victus enim regni magistratus improbis quorundam piorum efflagitationibus unum tantum diem dederunt causse 20 Lutheranorum, quo antesignanus ipsorum Lutheranorum Ioannes Tausson uocatus est, accusatus, auditus, conuictus, ac tandem, remissa sententia capitali, exilio condemnatus, sed tanto insani uulgi Haffnensis tumultu et furore, ut de capite pene periclitarentur tam actores quam iudices, adeo nec honos nec reuerentia ulla habita est regni magistratui, in quorum etiam capita sediciosi hereticorum uocibus conspiratum est. Interea leuissimis rationibus acta est fabula aduersus eundem Ioannem Taus- 30 sson, quandoquidem ad serium tante rei tractatum ob sedicionis periculum non est peruentum. Accu-

satus enim in paucis articulis impie predicatis, clamabat ficta quadam simplicitate se falso accusari, pertinaciter negans se id docuisse ac predicasse,
13 quod etiam Lutheranorum testimoniis | aperte con-
5 fessum est, tametsi nemo aperte reclamaret, ne uiderentur esse coniurationis in factionem publicę factę transgressores, tantum ualuit impietatis et perfidię uinculum, ut factionis professores nec faterentur uerissima, nec proderent falsissima, magno suarum
10 conscientiarum detrimento. Qua re palam factum est, quam heresis res sit uehementer periculosa, que non solum hominum mentes dementat, uerumetiam plane execat. Nam cum negasset se laudibus extulisse prophanationem sacrilegam templi diue
15 uirginis, docuisse sacram eucharistiam non esse adorandam, permisisse laicis iudicium scripturarum, uetuisse plebi accessum templi diue uirginis, adeoque coegisse hominum conscientias ad consensum factionis, maledixisse episcopis, sacerdotibus ac mo-
20 nachis tocius regni, aliaque multa, de quibus iustissime accusabatur, et sine quibus haudquaquam fuisset Lutheranus, habuit nihilominus ex astantibus ciuibus acclamantes testes, eadem impudenter ne-
14 gantes, | que ille prius negarat, non sine risu quorun-
25 dam ex magistratu, qui ab eisdem ciuibus diuersam relationem audierant, priusquam res ipsa ad iudicium peruenisset. Verum rebus impiis palam diuersum testantibus obstructa sunt ora loquentium iniqua, ac tandem lata in illum condemnationis senten-
30 cia, qua perpetuo sit damnatus exilio. <Porro> post mensis spatium secessit, ne uideretur contemptu manifesto dare occasionem grauioris dissidij. Sed

quoniam diuertit ad magistrum equitum D. Magnum Gøije tocius Lutheranismi propugnatorem in hoc regno, quo uocatus erat, illius interuentu, eiusque filiæ [[Sophiæ]] ab episcopo adamatæ, restitui meruit. Episcopus enim Roschildensis heresi quam 5 religioni addictior, vtriusque, patris scilicet et filiæ [[meretricis]], importunitate uictus, nonminus stulte quam temere contra decretum tocius magistratus consensit, eundem Ioannem Tausson esse in Haffniam remittendum. Estque mox remissus, cum uix 10 quindecim dies abfuisset, posterioribus prioribus deterioribus | factis. Hanc uero grauissimam iniuriam 11: mirandum est a magistratu regni fuisse toleratam. Quicquid igitur Lutheranismi erat in hoc regno, vsurariorum, adulterorum, meretricum, sacrilego- 15 rum et crapule seruientium, patrocinio uigebat, in odium cleri, pudicitie, sobrietatis, abstinentie, atque omnium sacrorum Christiane religionis. Quecunque enim multis seculis obseruata sunt, aut pro virtutum custodia, aut pro diuini cultus maiestate, ab hoc 20 pseudepiscopo impudentissime sunt contempta. Porro quam erat fictus et fucatus, huiusmodi argumento palam fecit. Friderico namque rege adhuc uiuente, solitus erat grauiter comminari Lutheranis a morte Friderici superstitionibus, quibus postea non solum pe- 25 percit, uerumetiam magno fauore, magnificis donis, ac multis honoribus prosecutus est, maximo simplicium conscientiarum offendiculo, qui nihil aliud metuebant futurum ex huiusmodi prohemiis, quam ingentem religionis et pietatis ruinam. | 30

Eodem anno, cum Lubicenses insolescerent nimo rerum successu, iam facti hostes non tantum 11C